

Zpráva expertní skupiny ustavené ministrem kultury k problematice digitálního restaurování českého filmového dědictví

Skupinu ustavil na základě Memoranda uzavřeného mezi MK, NFA, FAMU a SFKMG ministr kultury Mgr. Daniel Herman v následujícím složení:

Michal Kratochvíl
Ivo Marák
Pavel Rejholec
Vladimír Smutný
Matěj Strnad

Skupina se prvně sešla 4. 4. 2017 a stanovila si následující postup a rámec činnosti:

- Analýza a identifikace nedostatků digitalizace provedené z podpory Norských fondů
- Stanovení kritérií pro zadávání veřejných zakázek do budoucna a s ohledem na legislativní rámec (zejm. zákon o veřejných zakázkách).

Členové se shodli na těchto východiscích:

- není vhodné sepisovat metodiku, neboť metody digitálního restaurování již existují; digitální technologie se navíc neustále vyvíjejí a konkrétně stanovené postupy by pak byly nepoužitelné,
- podstatné je převzetí realizované zakázky a posouzení kvality jejího provedení, zda odpovídá požadavkům zadání,
- klíčové je zapojení tvůrců, autorů.

Skupina si vybrala 7 filmů, které byly mediálně kritizované, nebo byly problematické z hlediska zadavatele, zejména se soustředila na filmy technologicky náročné:

- Starci na chmelu
- Adelheid
- Tři oříšky pro Popelku
- Ikarie XB 1
- Adéla ještě nevečeřela
- Krakatit
- Poslušně hlásím

Uskutečnily se tři projekce částí uvedených filmů - 1.6., 26.6. v UPP a 25.9. v Soundsqaure s tímto výsledkem:

Filmy nelze přijmout jako restaurované

Restaurované filmy musí mít jednotný obrazový koncept shodný s konceptem autorů, a to jak obrazu, tak zvuku. Ve sledovaných filmech nejenže u některých filmů byl koncept špatně zvolen, ale u všech filmů byl obraz v průběhu barevně nevyrovnaný, to znamená špatně vygradovaný. Z tohoto pohledu se tedy nedá tyto filmy považovat za správně zrestaurované, což potvrzuje i množství reakcí odborné veřejnosti.

Film Starci na chmelu a film Poslušně hlásím nelze přijmout jako restaurované. Barevné korekce nejsou pečlivě provedeny a nevyvážení barev je rušivé.

Film Adelheid má problém s nazelenalou pletí herce.

S filmem Adéla ještě nevečeřela máme problém s změnou formátu na 1:1,66. Ze srovnávacích vzorků kompozic je jasné, že kameraman Jaroslav Kučera komponoval záběry na formát 1:1,37. Film v tomto formátu, odmítáme hodnotit.

Barevné korekce jsou časově náročné. Vyžadují zkušenost, výtvarný cit i dostatek pokory a empatie. Restaurátor by měl umět obhájit obraz každého záběru filmu. Barevné korekce a interpretace restaurovaného filmu je časově náročná a vyžadují precizní práci o to víc, není-li přítomen autor.

Kolekce černobílých restaurovaných filmů je na tom lépe. Otázkou může být, zda černobílá gradace restaurovaných filmů je správná a zda hloubka černé je dostatečná. Nicméně divák nic neruší.

Záměr zadavatele uvádět filmy do podoby premiérové či jiné analogové kopie je při digitální projekci nonsens.

Digitalizace umožňuje bezpečnou a snadnou i levnou distribuci archivních filmů. Ale zrestaurovaná filmová kopie se svým specifickým vzhledem by měla být zachována. Rozdíl mezi digitální a analogovou projekcí je podstatný.

Co se zvuku týče, promítnuté filmy vykazovaly tyto nedostatky:

1) Nesprávný formát: z původní monofonní zvukové stopy byl vytvořen tříkanálový mix obsahující identický zvuk ve všech předních kanálech, jde tedy o změnu formátu, která mění původní charakter a navíc tento postup může díky rozdílným fázím signálu přicházejícím z různých reproduktorů přinášet problematický sluchový vjem po stranách kinosálu. (netýká se filmu „Starci na chmelu“, který byl původně vytvořen ve 4 kanálovém formátu). Doporučený postup je u monofonních filmů ponechat zvuk pouze v centrálním kanálu.

2) Při postprodukčním procesu byl vesměs nesprávně použit digitální proces odstranění šumu, což mělo buď za následek vznik nových, v původním zvuku nepřítomných artefaktů (zejména ve filmu „Adéla ještě nevečeřela“), nebo došlo k nežádoucímu subjektivnímu zesílení zkreslení na sykavkách.

3) nedošlo k žádné úpravě zkreslení sykavek, což díky výše popsanému přehnanému odšumění mělo za následek subjektivní zesílení problematických transientních jevů.

Doporučení

- využití principu vzorkování pro přípravu jednotlivých projektů a případně i využití vzorků při samotném plnění jednotlivých zakázek
- komplexnější dohled nad průběhem a předávaným výsledkem zakázky a ideálně zakázku restaurování zadávat již s definovaným konceptem obrazu i zvuku.
- Jednoznačně stanovit cíl restaurování (má výsledek odpovídat podobě kopií uložených v archivu či prvního uvedení odpovídající původnímu obrazovému a zvukovému konceptu autorů). Komise jednoznačně doporučuje podobu odpovídající premiérovému uvedení odpovídajícímu původnímu obrazovému a zvukovému konceptu autorů.
- realisticky posuzovat objem zakázky s ohledem na časovou náročnost
- k restaurování i nadále zvat autory díla a pokud je to relevantní, i jejich dědice, respektive další tvůrce se znalostmi nebo zkušenostmi souvisejícími s dotyčným filmem.

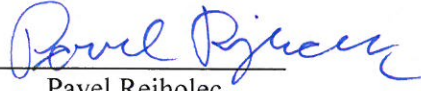

Michal Kratochvíl

Ivo Marák

Pavel Rejholec

Vladimír Smutný